

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์เนื้อหาด้านจริยธรรมในละครโทรทัศน์ ที่แพร่ภาพระหว่างเดือนมิถุนายน ถึงเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2537 โดยมีรายละเอียดในการดำเนินการวิจัยดังนี้

ประชากร คือ ละครโทรทัศน์ที่เผยแพร่ทางสถานีโทรทัศน์ จากทั้ง 4 สถานี คือ ช่อง 3 ช่อง 5 ช่อง 7 และช่อง 9 ที่ออกอากาศในช่วงเวลา 20.30-22.00 น. ตั้งแต่เดือนมิถุนายน ถึง เดือนกรกฎาคม พ.ศ.2537 ซึ่งมีจำนวนทั้งหมด 11 เรื่อง ได้แก่ (ดูรายละเอียดในภาคผนวก ฉ)

1. ปราสาทมิด
2. ไม่มีสวรรค์สำหรับคุณ
3. โสมส่องแสง
4. สาวร้าย
5. เพลงรักเพลงแค้น
6. น้าทอง
7. สารวัตรใหญ่
8. ดาวพระศุกร์
9. ปีกมาร
10. เจ้านาง
11. เพื่อเธอ

กลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยดำเนินการหากกลุ่มตัวอย่างโดยมีขั้นตอนดังนี้ คือ

1. จัดลำดับการบันทึกเทปละครโทรทัศน์ ที่แพร่ภาพทางสถานีโทรทัศน์ ช่อง 3

ช่อง 5 ช่อง 7 และช่อง 9 ในช่วงเวลา 20.00 - 22.00 น. โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบง่าย เพื่อจัดลำดับการบันทึกเทปละครโทรทัศน์ ซึ่งผลจากการสุ่มอย่างง่ายจะได้สถานีโทรทัศน์ช่อง 7 เป็นสถานีแรก หลังจากนั้นจึงเป็นช่อง 3 ช่อง 5 และช่อง 9 ตามลำดับ

2. ทำการบันทึกเทปละครโทรทัศน์ที่แพร่ภาพจากสถานีโทรทัศน์ต่าง ๆ ที่สุ่มได้ สถานีละ 2 สัปดาห์ เรียงลำดับไปจนครบทุกสถานี จะได้ละครโทรทัศน์ทั้งหมด 11 เรื่อง จำนวน 44 ตอน (ดูรายละเอียดที่ภาคผนวก ง)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์เนื้อหา

ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้า เอกสาร งานวิจัยต่าง ๆ โดยศึกษารายละเอียดในส่วนที่กล่าวถึงความหมายและการแจกแจงลักษณะทางพฤติกรรม คำ หรือข้อความ ที่แสดงถึงความมีจริยธรรมในด้านต่าง ๆ แล้วจึงสร้างเกณฑ์สำหรับวิเคราะห์เนื้อหาด้านจริยธรรม เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัยดังนี้

ผู้วิจัยได้นำเกณฑ์ดังกล่าว ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน ตรวจสอบพิจารณาเพื่อแก้ไขและให้คำแนะนำ เมื่อผู้วิจัยได้ปรับปรุง เกณฑ์สำหรับวิเคราะห์เนื้อหาด้านจริยธรรม ตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิและเสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาอีกครั้งหนึ่งแล้ว จึงได้เกณฑ์สำหรับวิเคราะห์เนื้อหาด้านจริยธรรม ซึ่งมีคุณลักษณะทางจริยธรรม 16 ประการ ซึ่งจริยธรรมแต่ละประการนั้น จะประกอบด้วย

- พฤติกรรมที่แสดงออกถึงจริยธรรมนั้น โดยแบ่งเป็น พฤติกรรมทางด้านบวก และ พฤติกรรมทางด้านลบ
- คำ หรือข้อความที่แสดงออกถึงจริยธรรมนั้น โดยแบ่งออกเป็น คำ หรือข้อความทางด้านบวก และคำหรือข้อความทางด้านลบ

การทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. การทดสอบความเชื่อถือได้ (Reliability) ผู้วิจัยได้สุ่มตัวอย่างจากละครโทรทัศน์ที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้มาทดสอบความเชื่อถือได้ โดยให้ผู้ร่วมวิเคราะห์เนื้อหา (นส. ชุตินา เศษฐภักดิ์) และผู้วิจัย วิเคราะห์เนื้อหาละครโทรทัศน์ที่สุ่มมา 1 เรื่อง ตามเกณฑ์สำหรับวิเคราะห์เนื้อหาด้านจริยธรรม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แล้วตรวจสอบความเชื่อถือได้ ของการวิเคราะห์ โดยอาศัยหลักคำนวณ ของ ฮอลสติ (Holsti, 1967)

$$\text{สูตร ความเชื่อถือได้} = \frac{2 (c_1, c_2)}{c_1 + c_2}$$

$$c_1 \cdot c_2 = \text{จำนวนครั้งที่ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิเคราะห์เนื้อหาเห็นตรงกัน}$$

$$c_1 + c_2 = \text{จำนวนครั้งรวมทั้งหมดที่ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิเคราะห์เนื้อหาทำการศึกษา}$$

ซึ่งค่าที่คำนวณได้ ตามหลักการของ โกลเซน และเคพลาน (Goldsen and Kaplan อ้างใน Budd, Throp and Donohew 1967 : 68) นั้นไม่ควรต่ำกว่า 0.75 จึงจะถือว่ามีความเชื่อถือได้ (ดูรายละเอียดในภาคผนวก ค)

ผู้วิจัยได้สุ่มตัวอย่างจากละครโทรทัศน์ ที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้มาจำนวน 1 เรื่อง 4 ตอน เพื่อมาทดสอบความเชื่อถือได้ โดยผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์เนื้อหาละครโทรทัศน์ ที่สุ่มมาพร้อมกับผู้ร่วมวิเคราะห์เนื้อหา ซึ่งเป็นนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา ซึ่งได้ผ่านการศึกษาค้นคว้าเพื่อการวิเคราะห์เนื้อหาด้านจริยธรรม ที่ได้สร้างขึ้นมาแล้ว

ค่าที่ได้จากการทดสอบแบบวิเคราะห์ได้แก่ 0.82 ถือได้ว่าเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคั้งนี้ มีความเชื่อถือได้ และได้ผ่านความเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษา

2. ในการทดสอบความตรงในเนื้อหา (Validity) ของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้ตรวจสอบรายละเอียดทั้งหมดด้วยตนเอง แล้วเสนอผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบแก้ไขและปรับปรุงตามความเหมาะสม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการสำรวจความถี่ของเนื้อหาด้านจริยธรรมแต่ละด้าน ที่ปรากฏในละครโทรทัศน์ ผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์พร้อมกับนิสิตบัณฑิตศึกษา ที่ได้ผ่านการศึกษาด้านทฤษฎีเนื้อหา มาแล้วจำนวน 1 ท่าน โดยจะทำการวิเคราะห์เรื่องละ 2 ครั้ง โดยแต่ละครั้งจะห่างกัน 1 วัน และนำผลการวิเคราะห์ที่ใกล้เคียงกันที่สุดมาใช้ เพื่อให้ผลการวิจัยมีความสมบูรณ์และเชื่อถือได้ยิ่งขึ้น (ดูรายละเอียดในภาคผนวก จ)

ในการวิเคราะห์แต่ละเรื่องนั้น จะทำการวิเคราะห์โดยการชมละครโทรทัศน์ แล้วหยุดทำการบันทึกคะแนน ตามเนื้อหาจริยธรรมที่ได้รับทุก ๆ 10 นาที แต่ถ้าพบจุดที่สงสัยหรือไม่ชัดเจนในส่วนใด ก็จะมีข้อสงสัยในส่วนนั้นมาคุยซักถามก่อนที่จะผ่านไปตอนต่อไป จนจบเรื่อง การให้คะแนนความถี่ของเนื้อหาด้านจริยธรรมแต่ละด้าน จะให้คะแนนทุกครั้งที่พบเนื้อหาจริยธรรมครั้งละ 1 หน่วย ไม่ว่าจะเนื้อมาถึงจุดใดจะอยู่ในรูปคำ ข้อความ หรือพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความมีจริยธรรมนั้น ๆ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. หาผลรวมของความถี่ของเนื้อหาจริยธรรมทั้งทางด้านบวกและทางด้านลบทุกด้าน ที่ปรากฏในละครโทรทัศน์แต่ละเรื่อง เพื่อจัดอันดับ ตั้งแต่เรื่องที่มีเนื้อหาด้านจริยธรรมปรากฏมากไปหาเรื่องที่มีเนื้อหาด้านจริยธรรมปรากฏน้อย
2. ตรวจสอบว่าละครโทรทัศน์ แต่ละเรื่องมีเนื้อหาจริยธรรมในทางบวกและทางลบ ที่เป็นตัวแปรในการวิจัยครบถ้วนหรือไม่ และละครโทรทัศน์เรื่องใดขาดเนื้อหาจริยธรรมในด้านใดบ้าง

3. หาผลรวมของความถี่ของเนื้อหาด้านจริยธรรมทางบวก และทางลบ ที่ปรากฏ
ในละครละครโทรทัศน์ พร้อมทั้งเปรียบเทียบให้เห็นชัดเจน โดยใช้ค่าร้อยละ

4. เปรียบเทียบเนื้อหาด้านจริยธรรมทางบวกและทางลบ ที่ปรากฏในละครโทรทัศน์
แต่ละเรื่อง ว่ามีลักษณะอย่างไร

สูตรที่ใช้ในการคำนวณ

สูตรหาค่าร้อยละ

$$P = \frac{n}{N} \times 100$$

เมื่อ P = จำนวนร้อยละของจริยธรรม

n = จำนวนครั้งที่พบจริยธรรมแต่ละด้าน

N = จำนวนครั้งที่รวมกันทั้งหมด

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย